

Otázka: Abrahámovská náboženství - teorie a historie

Předmět: Společenské vědy

Přidal(a): Eva Novotná

Abrahámovská náboženství z historického a teoretického pohledu

ABRAHÁMOVSKÁ NÁBOŽENSTVÍ

- vychází z proroka Abraháma (společná nejstarší historie)
- podobný koncept posmrtného života a posledního soudu
- monoteistická náboženství - stejný Bůh, jinak charakterizovaný
 - **judaismus - Jahve**
 - **křesťanství - Trojjediný Bůh**
 - **islám - Alláh**
- vznik na Blízkém východě

ABRAHÁMOVSKÁ NÁBOŽENSTVÍ Z HISTORICKÉHO POHLEDU

JUDAISMUS

- 14 milionů věřících (48% USA; 46% Izrael)
- **vznik** 2 tisíciletí př. n. l. na Blízkém východě (Izrael/Palestina)
- žid -> člověk hlásící se k judaismu
- Žid -> příslušník izraelského lidu
- první monoteistické náboženství
- **STVOŘENÍ SVĚTA**
 - v 7 dnech Bůh stvořil svět - 7. den odpočíval (pro židy sobota/**ŠABAT**; pro křesťany neděle)
 - **ADAM + EVA** - nejdříve Adam žil v Edenu sám, později Bůh stvořil z jeho žebra Evu - podlehla pokušení a snědla jablko ze stromu poznání -> vyhnání z ráje a trest (ženy rodí v bolestech a muži musí pracovat, aby uživilí rodinu)
 - **KAIN a ÁBEL** - synové A+E; Kain zemědělec, Ábel pastýř; při obětním rituálu se Bohovi více líbilo Ábelovo jehně - Kain ze žárlivosti zabil Ábela -> vyhnán a odešel na východ od Edenu, kde založil rodinu; 3. syn A+E **SET**
 - **NOE** - přeskočení 7. generací; Noemova archa, zakotvení na hoře **ARARAT**
 - **PRAOTEC ABRAHÁM** - přeskočení dalších 9. generací; první z biblických patriarchů
- **BIBLIČTÍ PATRIARCHOVÉ**
 - **ABRAHÁM**
 - otec judaismu a praotec izraelského národa
 - vzal svou ženu Sru a odešel s ní do **KANAÁNU** (Bohem zaslíbená země) -> **IZRAEL**, aby z ní vzešel národ
 - Sára nemohla mít děti -> Abrahám měl dítě s otrokyní **HAGAR** -> sny **IZMAEL**
 - on a Hagar byli vyhnáni do pouště (Sára nesnesla jejich přítomnost); Izmael slíbil, že zplodí nejmocnější národ -> **PRVNÍ PATRIARCHA**
 - **Abrahám + Sára** -> syn **IZÁK** -> **DRUHÝ ŽIDOVSKÝ PATRIARCHA**
 - z něho vzešel Izraelský národ
 - jako zkoušku chtěl Bůh po Abrahámovi, aby Izáka zabil a těsně před vykonáním ho zastavil - Abrahám mu prokázal bezmeznou víru
 - **Izák + Rebeka** -> dvojčata **JAKOB** a **EZAU**
 - Ezau byl prvorozený, které od něj však Jákob odkoupil za čočkovou polévku, když se Ezau vrátil vyčerpaný z lovu
 - Izák podveden požehnal Jákobovi -> **TŘETÍ PATRIARCHA**

- Jakob utekl ke strýci, kde se zamiloval do Ráchel
 - strýc mu Ráchel slíbil, pakliže bude 7 let pracovat - nakonec ho ale podvedl a dal mu dceru Leu
 - Jakob tak pracoval dalších 7 let, aby získal i Ráchel - dvě manželky
- **Jákob + Lea + Ráchel** (+2 otrokyně) -> **12 SYNŮ** -> vznik 12 izraelských kmenů -> **ZAKLADATELÉ IZRAELSKÉHO NÁRODA**
- **JOSEF** - syn Jákobův; bratři ho prodali do egyptského otroctví - uměl vykládat sny -> faraon z něj učinil mocného muže
- v Izraeli nastal hladomor -> rodina (11 bratrů a jejich kmény) se přestěhovala do Egypta -> zvětšování židovské menšiny v Egyptě -> faraon je zotročil a nechal zabíjet novorozené židovské děti
- **MOJŽÍŠ** -> syn židů (byl v nebezpečí)
 - matka ho poslala po Nilu v košíku
 - byl nalezen dcerou faraona a jí byl vychován
- **MOJŽÍŠ**
 - Bůh označil Mojžíše za vyvoleného, který vyvede židovský národ z egyptského otroctví
 - Mojžíš s faraonem vyjednával -> faraon je ale nechtěl pustit -> Bůh potrestal celý Egypt -> **10 RAN EGYPTSKÝCH** (voda se proměnila v krev; přemnožení žab...)
 - následně faraon židy nechal jít
 - před nimi se rozestoupilo Rudém moře tak, aby mohli projít a spláchlo egyptské vojáky, které je pronásledovali
 - vystoupal na horu **SINAJ** a zde od Boha dostal dvě kamenné desky s **DESATEREM BOŽSKÝCH PŘIKÁZÁNÍ**
 - putování přes poušť do zaslíbené země trvalo 40 let proto, aby se té země dožili jen ti, kteří nezažili egyptské otroctví; Mojžíš zemřel před příchodem do Kenaanu
- **DAVID**
 - 2. král spojeného království
 - rozšířil území; dobyl Jeruzalém - hlavní město království, zde chtěl postavit chrám, který bude sloužit jako nejslavnější bohoslužebné místo
 - zjevil se mu prorok, který mu řekl, že chrám nedostaví on, ale jeho syn -> shromažďoval materiál
- **ŠALAMOUN**

- syn Davida
- velmi moudrý a dobrý vládce
- **CHRÁMOVÁ HORA MORIA** -> zde nechal postavit chrám, kde měl kdysi dávno Abrahám obětovat Izáka
 - zde uloženy desky s desaterem
- po jeho smrti se říše rozpadla na 2 království -> vše šlo z kopce -> Jeruzalém dobyt babylonskými vojsky (6. st. př. n. l.) -> chrám zbořen a mnoho židů odvečeno do otroctví
- s chrámem zaniklo kněžstvo a rituály se přenesly do domovů -> první synagogy jako náhrady za chrám
- **ANTISEMITISMUS** -> projevy nenávisť a předsudky vůči Židům (národu)
 - diskriminace ve středověku - ghetta, nesměli zastávat veřejné úřady a různá řemesla, nesměli vlastnit půdu, povinnost nosit odlišující symbol
 - zlepšení až v 18. století - opouštění ghett, zrušení označení
 - zhoršení ve 30. letech 20. století - Hitler v čele
- **ŠOA (HOLOCAUST)** -> hebrejský termín pro Holocaust
 - 30. léta 20. století; Hitler kancléřem
 - **1935 - NORIMBERSKÉ ZÁKONY**
 - zákon o říšském občanství (Němcem může být jen člověk německé nebo příbuzné krve)
 - Židé zbavení práv
 - zákon na ochranu německé krve a německé cti - Němci a Židé se nesměli sdružovat a mít děti
 - nesměli vykonávat vysoké funkce - lékaři, úřady...
 - od 1941 museli povinně nosit židovskou hvězdu viditelně na svém oblečení
 - **9/11 - 10/11 1939 - KŘIŠŤÁLOVÁ NOC** -> ničení synagog, obchodů, vraždění Židů
 - během WWII bylo zavražděno přes 6 milionů židů
- **SIONISMUS** -> politická snaha o vytvoření samostatného židovské státu
 - po WWI bylo území Palestiny spravováno VB
 - po WWII Britové zjistili, že jim přináší mnohem více potíží -> přenechali péči nově vzniklé OSN
 - **1947** přijalo valné shromáždění OSN rezoluci o rozdělení státu Palestina
 - židé tvořili 1/3 obyvatel - 54% území - přijato

- Arabové - 2/3 obyvatel - 46% území - odmítnuto
- v květnu **1948** vyhlásil stát Izrael nezávislost
 - ten rok vypukla arabsko-izraelská válka
 - po roce příměří a definování prozatímních hranic (Jordánsko anektovalo Západní břeh Jordánu a východní Jeruzalém, Egypt anektoval pásmo Gázy)
- **1967 - ŠESTIDENNÍ VÁLKA**
 - Izrael dobyl anektovaná území (Západní břeh Jordánu, východní Jeruzalém, Gazu) + připojil Sinajský poloostrov a Golanské výšiny - tato území začala vláda systematicky obsazovat židovskými obyvateli

KŘESŤANSTVÍ

- cca 2,2 miliardy věřících - **nejrozšířenější** náboženství na světě
 - 50% katolíci, 37% protestanti, 12% pravoslavní
- **druhé monoteistické náboženství**, navazuje na judaismus
- **vznik** století n. l. na Blízkém východě (Izrael/Palestina)
- **JEŽÍŠ NAZARETSKÝ**
 - o jeho životě se dočteme v evangeliích
 - židé byli pod nadvládou cizích mocností a očekávali příchod Mesiáše
 - do těchto nešťastných časů se narodil Ježíš Kristus
 - snoubenci Marie a Josef (z rodu krále Davida, z jehož rodu dle proroctví vzejde Mojžíš)
 - Marii se zjevil archanděl Gabriel a zvěstoval, že porodí syna z Ducha svatého - to se nelíbilo Josefovi - archanděl Gabriel mu řekl, že Marie má dítě s Duchem svatým - to přijmul
 - museli pryč z Nazaretu do Betléma, kde ale bylo přelidněno - Marie porodila ve chlévě
 - o narození Ježíše (Mesiáše) se zvěstovalo a symbolizovala to kometa na obloze, čehož si všimli mudrcové -> šli do Jeruzaléma a nesli kadidlo, myrhu a zlato (nevěděli, kde se narodil) -> o narození se dozvěděl král Herodes, který ho chtěl nechat zabít -> útěk do Egypta

- po smrti Heroda se vrátili do Nazaretu -> **JEŽÍŠ NAZARETSKÝ**
- vychován v židovské víře truhlářem
- Ježíš se setkal s **JANEM KŘTITELEM** a nechal se jím pokřtít (ponoření do vody, kde zemře hříšník a zrodí se očištěný?) - z nebe se ozval boží hlas a prohlásil Ježíše za božího syna
- kázal v synagogách, kázal myšlenky, pomáhal všem lidem bez ohledu na to, kým jsou
- křesťané Ježíše mají za Mesiáše, kdežto židé na Mesiáše stále čekají
- 12 **APOŠTOLŮ** -> učedníci; po Ježíšově smrti měli šířit kázání a křesťanství
 - **PETR** -> první apoštol; ukřižován hlavou dolů
 - **PAVEL** -> nejdříve pronásledovatel křesťanů; následně víru přijal
 - **ONDŘEJ** -> bratr Petra; svatoondřejským kříž -> **PATRON SKOTSKA**
 - **JAKUB STARŠÍ** -> misionář v Jeruzalémě
 - **BARTOLOMĚJ** -> misionář
 - **FILIP** -> misionář
 - **MATOUŠ** -> autor evangelií (autor Nového zákona -> zrození Janovo - Apokalypsa)
 - **TOMÁŠ** -> nevěřil, že Ježíš vstal z mrtvých
 - **JAKUB MLADŠÍ** -> misionář v Jeruzalémě; údajně jeden z nejzbožnějších
 - **TADEÁŠ** -> bratr Jakuba mladšího; misionář v Persii
 - **ŠIMON**
 - **JIDÁŠ IŠKARIODSKÝ** -> zrádce
- Ježíš odjel do Jeruzaléma k oslavení svátku pesach (**POSLEDNÍ VEČEŘE**) -> **JIDÁŠOVA ZRADA** -> při modlitbě v zahradě zatčen římskými vojáky -> odsouzen -> křížová cesta a ukřižování -> tělo uloženo do skalního hrobu -> zmrtvýchvstání -> nanebevstoupení
- **KONSTANTIN**
 - římský císař Konstantin ve 4. století přijal křesťanství (313 - legitimizace křesťanství)
 - **325 - NIKÁJSKÝ KONCIL** -> závěry trojjedinosti Boží (Otec, Syn a Duch svatý)
 - Ježíš má stejnou podstatu jako Bůh
 - na konci 4. století (po smrti Konstantina) se křesťanství stalo státním náboženstvím
- **VELKÉ SCHIZMA**

- **1054** - rozdělení křesťanské církve na katolickou (západ) a pravoslavnou (východ)
- katolická je centralizovaná - nejvyšší představitel je **PAPEŽ**
- pravoslavná decentralizovaná - autonomní místní církve, každá je řízena svým vlastním patriarchou
- **REFORMACE**
 - Martin **LUTHER**, farář z Wittenbergu, v 16. století - kritizoval církev a její praktiky (odpustky, mše pouze v latině, Bible v latině) -> vznik protestantských církví
 - přeložil Bibli do němčiny
 - vynalezl knihtisk
 - do 60. let 20. století nebyly bohoslužby v místních jazycích

ISLÁM

- dnes cca 1,8 miliard muslimů - 2. nejrozšířenější náboženství
- třetí monoteistické náboženství, navazuje na judaismus a křesťanství
- vznik 7. století na Blízkém východě (saudská Arábie)
- uznává proroky a zjevení judaismu a křesťanství, ale říká, že tato zjevení byla zkomolena lidskou chybou, není to pravé slovo Boží
- Bůh proto tedy rozhodl své slovo zjevit ještě jednou -> prorok **MUHAMMAD** -> **KORÁN**, který opravuje Tanach a Bibli
- **PROROK MUHAMMAD IBN ABDULÁH**
 - hlavní postava islámu
 - narodil se v Mekce a vychovával ho jeho strýc, který ho učil obchodním praktikám
 - oženil se s bohatou vdovou -> ne měl tolik práce -> čas na meditaci
 - během modliteb se mu zjevil archanděl Gabriel (**DŽIBRÍL**) a přinesl mu první z mnoha zjevení, která následně tvoří Korán
 - začal hlásit v Mekce monoteismus -> vyhnán z Mekky do Mediny -> **622**
- **POČÁTEK MUSLIMSKÉHO KALENDÁŘE**
 - **HIDŽRA** -> odchod z Mekky do Mediny

- Muhammad se stává politickým a náboženským vůdcem a podmanil si Arabský poloostrov
- v roce 630 dobyl Mekku bez boje a přeměnil Kaabu na nejdůležitější místo Islámu
- sňatek se šesti letou Aišou (měl spoustu dalších manželek - princip rovnocennosti žen)
- **SUNNITÉ A ŠÍITÉ**
 - spory po Muhammadově smrti o nástupnictví (nezanechal po sobě syna)
 - **SUNNITÉ** -> 90% muslimů - novým vůdcem by měl být ten, kdo byl s Muhammadem v nejbližším kontaktu (přítel **Abú Bakr**)
 - **ŠÍITÉ** -> 10% muslimů - novým vůdcem by měl být Muhammadův nejbližší příbuzný (bratranec a manžel jeho dcery **Abú Ihn Abí Talib**)

ABRAHÁMOVSKÁ NÁBOŽENTSVÍ Z TEORETICKÉHO POHLEDU

JUDAISMUS

- první monoteistické náboženství -> víra v jednoho Boha
 - uctívání jiných bohů bylo zakázáno Desaterem
- jeho jméno bylo považováno za příliš svaté k vyslovení
 - k pojmenování používali různé opusy (Pán, Hospodin)
 - v nejstarších textech se používaly pouze 4 hlásky JHVH (**JAHVE** nejspíš)
- podoba - zákaz zobrazování (2. přikázání) -> beztvarý, člověkem nepředstavitelný
- Bůh je **VŠEMOCNÝ** -> není nic, nad čím by neměl kontrolu
- Bůh je **VĚČNÝ** -> neexistuje čas, v němž by neexistoval
- Bůh je **NEKONEČNÝ** -> neexistuje hranice jeho přítomnosti nebo moci
 - společné charakteristiky s křesťanským a islámským Bohem

KŘESŤANSTVÍ

- druhé monoteistické náboženství
- Bůh je vnímán třemi různými způsoby
 - jako **OTEC** -> stvořil svět a na něj poslal svého Syna
 - jako **SYN** -> Ježíš, který přišel na svět, aby ohlásil příchod Božího království
 - jako **DUCH SVATÝ** -> síla Boha v nynějším světě, Boží přítomnost - dává sílu těm, kteří se snaží vybudovat Boží království na zemi
- Bůh jsou tři a jeden

ISLÁM

- Bůh se nazývá **ALLÁH**
- stejně jako v judaismu se **NESMÍ** zobrazovat stejně jako se nesmí zobrazovat Muhammad